

2021-09-13

Dimitra Alikioti

+4641362085

dimitra.alikioti@eslov.se

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Remissvar En rättssäker vindkraftsprövning

Ärendebeskrivning

Regeringen tillsatte den 14 oktober 2020 en särskild utredare med uppdrag att undersöka förutsättningarna för att upphäva bestämmelsen i 16 kap. 4 § miljöbalken om kommunal tillstyrkan av vindkraftsanläggningar, samt att undersöka alternativa förslag i fall bestämmelsen inte kan tas bort. Detta för att göra miljöprövningen av vindkraftsanläggningar mer rättssäker och förutsägbar.

Remittering av betänkandet (SOU 2021:53) *En rättssäker vindkraftsprövning* skickades ut på remiss den 13 juli 2021. Kommunstyrelsen är remissinstans och har begärt in yttrande från Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden. Ärendet har hanterats av miljöavdelningen.

Beslutsunderlag

Remiss - En rättssäker vindkraftsprövning (SOU 2021:53)

Remissmissiv En rättssäker vindkraftsprövning

Beredning

Hantering av kommunal tillstyrkan (bifall) eller avstyrkan (avslag) vid prövning av vindkraftsetablering i Eslövs kommun sker idag skyndsamt och i dialog med sökande. Beslut om avstyrkan motiveras tydligt och hänsyn tas till särskilt känsliga områden.

I praktiken innebär det nya förslaget ingen ändring vad gäller ärendegången hos kommunen. Den stora skillnaden är att arbetet regleras genom lagstiftning och ger en mer rättssäker ärendehantering. I dagens modell behöver beslut om tillstyrkan motiveras av kommunerna och beslutet är inte överklagningsbart.

Den utökade klagorätten innebär att ett negativt beslut blir överklagningsbart hos länsstyrelsen och ett positivt beslut blir överklagningsbart tillsammans med tillståndsbeslutet.

Det kommunala självstyret kommer att inskränkas (minska) i och med att kommunen i varje enskilt fall inte kommer att kunna fatta ett oinskränkt och fritt grundat beslut om tillstyrkan. Kommunen kommer inte heller att kunna avstå från att fatta beslut alls eller låta en beslutsprocess ta längre tid än sex månader. Detta förfarande är tillåtligt idag.

Synpunkter

Miljö och Samhällsbyggnad ser positivt till lagändring av kommunal tillstyrkan av vindkraftsetablering genom ändring i miljöbalken samt förtydligande genom ny lag om lokaliseringsbesked. Det skapar en mer rättssäker process. Inskränkning i det kommunala självstyret bedöms som liten och den höjda rättssäkerheten och kommunens ökade kontroll av lämpliga etableringsplatser genom översiktsplaneringen överväger detta.

Synpunkter på förslag till lag om ändring i miljöbalken (1998:808):

Miljö och Samhällsbyggnad bedömer att ändringen i 16 kap. 4§ miljöbalken gällande tillstyrkan av vindkraftsanläggning är tillräcklig för att uppfylla syftet med ändringen.

Tillägget i 22 kap. 1§ miljöbalken gällande ansökningsprocessen tydliggör för både projektörer såväl som myndigheter vad som krävs för att få till en ansökan om tillstånd.

Miljö och Samhällsbyggnad ser det som väldigt positivt att beslut om lokaliseringsbesked sker tidigt i processen och tydliggörs genom lagändringen.

Synpunkter på förslag till lag om lokaliseringsbesked för vissa vindkraftsanläggningar:

2§ En kommun ska på begäran av den som utreder möjligheterna att anlägga en sådan vindkraftsanläggning, som avses i 21 kap. 13-14 §§ miljöprövningsförordningen (2013:251) avge ett lokaliseringsbesked. Ett lokaliseringsbesked kan vara positivt (tillstyrkan) eller negativt (avstyrkan).

Kommentar: I utredningen framkommer det att flera projektörer kan begära ett lokaliseringsbesked för samma område (s. 132). Detta riskerar att belasta kommuner med attraktiva områden. För att inte skapa en marknad där positiva lokaliseringsbeslut saluförs vill Miljö och Samhällsbyggnad lyfta vikten av att debitering för handläggning ska möjliggöras. Hur stor risken är för denna typ av verksamhet är svår att förutspå idag, men helt obetydlig är den inte oavsett syftet med lagförslaget.

Miljö och Samhällsbyggnad vill lyfta att kommunen behöver se över förslagen som anges i utredningen gällande ekonomisk kompensation, vilka utredningar som kan

krävas för arbetet med översiktsplaner samt planeringsstödet som utredningen lyfter fram.

Förslag till beslut

- Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden godkänner förvaltningens yttrande som sitt och översänder det till kommunstyrelsen.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Dave Borg
Förvaltningschef

Marielle Ekwurtzel
Stf Miljöchef

2021-10-29
Moa Åhnberg
+4641362084
moa.ahnberg@eslov.se

Kommunledningskontorets synpunkter över (SOU 2021:53) Betänkande av utredningen en rättssäker vindkraftsprövning

Planförslaget i korthet:

Det huvudsakliga syftet med utredningen är ta fram förslag som stärker rättssäkerheten och ökar förutsebarheten och effektiviteten i prövningen av vindkraftsanläggningar. Utredningen har inte i uppdrag att verka för att öka antalet vindkraftsetableringar i Sverige, men en utgångspunkt är att förslaget till betänkande inte motverkar de energi- och klimatpolitiska målen.

Enligt förslaget blir dagens ordning med en kommunal tillstyrkan vid prövning av vindkraftsetableringar ersatt med ett lokaliseringsbeslut. En kommun ska i sin översiktsplan peka ut lämpliga områden för vindkraftsetablering och ansökningar inom dessa (med ett fåtal undantag) ska få ett positivt lokaliseringsbeslut. Lokaliseringsbeslutet är en förutsättning för sökande att gå vidare med att ansöka om tillstånd hos länsstyrelsen.

En kommun har, från att ansökan inkommit från sökande, sex månader på sig att meddela sitt lokaliseringsbeslut som sedan gäller i fem år. Den möjlighet kommunen har idag, att när som helst i processen meddela tillstyrkan (bifall) eller avstyrkan (avslag), försvinner. Det är heller inte möjligt för kommunen att ändra sitt beslut om inte förutsättningarna för ansökan ändras.

Ytterligare skillnader från dagens ordning är att beslutet måste motiveras av kommunen. Dessutom är lokaliseringsbeslutet möjligt att överklaga. Denna utökade klagorätt innebär att ett negativt beslut blir överklagningsbart hos

länsstyrelsen och ett positivt beslut blir överklagningsbart tillsammans med tillståndsbeslutet.

En viktig utgångspunkt i det förslag som presenteras i betänkandet är att det är just mark- och vattenanvändning som ska ligga till grund för kommunens beslut. Lokaliseringsbeslutet ska inte ses som ett tillstånd, utan ett besked om var kommunen ser att en lokalisering kan vara lämplig. Därför kommer en kommun att kunna meddela positivt lokaliseringsbesked för flera sökande inom samma yta. För att det ska vara möjligt för kommunen att bedöma lämpligheten ur ett mark- och vattenperspektiv behöver ansökan innehålla information om högsta möjliga antal verk samt högsta möjliga höjd.

Att översiktsplanen ses som ett bra verktyg att använda i prövningen av vindkraftsetableringar beror på att kommunen där pekar ut den tänkta mark- och vattenanvändningen. Planen är strategisk, politiskt beslutad och framtagen i en demokratisk process där såväl kommunmedlemmar som andra aktörer har haft möjlighet att yttra sig. Dessutom ska den genom en planeringsstrategi uppdateras varje mandatperiod.

Utgångspunkten är att en kommun ska meddela ett positivt lokaliseringsbesked om området i fråga är utpekad i översiktsplanen som lämpligt för vindkraftsetablering. Dock finns vissa möjligheter för kommunen att frångå detta. Det handlar framförallt om situationer där de fysiska förutsättningarna ändrats. Det kan också gälla om det pågår ett arbete med att ta fram en ny översiktsplan och det då är tydligt att kommunen kommer att göra nya ställningstaganden gällande vindkraftsetableringar (arbetet får dock inte ha initierats efter att en ansökan om lokaliseringsbeslut inkommit).

Enligt förslaget har också kommunen en möjlighet att låta bli att inkludera vindkraft i sin översiktsplan och på så vis istället ha en process där alla prövningar av vindkraftsetableringar sker enskilt.

I förslaget presenteras två resonemang om ekonomiskt stöd samt ekonomisk kompensation. Det förstnämnda handlar om att kommunerna ska kunna få ett planeringsstöd för den ökade arbetsbelastning gällande översiktsplanering som förslaget kommer att medföra. Det sistnämnda handlar om att ett system för ekonomisk ersättning till kommuner eller

lokalsamhällen bör utarbetas för att kompensera dem vars omgivning påverkas av vindkraftsutbyggnad.

Synpunkter ur ett planperspektiv:

Kommunledningskontoret anser att det är bra att det blir en tydligare ordning för prövning av vindkraftsetableringar. Att beslut om lokaliseringsbesked sker tidigt i processen underlättar för alla aktörer.

Kommunledningskontoret ser positivt på att översiktsplanen får en tydlig roll. Det är i översiktsplanen som kommunen ska ge uttryck för den strategiska riktningen för mark- och vattenanvändningen. Med en planeringsstrategi som kommunen ska uppdatera varje mandatperiod blir det naturligt att se över områden lämpliga för vindkraft även om det kommer att innebära en arbetsbelastning. Hur stor en sådan uppgift kommer att bli är dock svår att uppskatta i dagsläget.

Vidare delar Kommunledningskontoret förslagets slutsats om att det inte är lämpligt att återinföra detaljplanekravet för vindkraftverk. För att inte kommunen ska behöva ta fram detaljplaner med ett utökat planförfarande måste markanvändningen stämma med översiktsplanen. Detta innebär att kommunen behöver planera för vindkraft både i översiktsplan- och detaljplan vilket innebär ett merarbete.

Dock vill Kommunledningskontoret lyfta fram att förslaget till betänkande behöver förtydliga effekterna av att en kommun inte har en aktuell översiktsplan alternativt väljer att inte inkludera utpekande av områden lämpliga för vindkraftsetablering i sin översiktsplan. En inaktuell översiktsplan kan enligt förslaget inte ligga till grund för ett lokaliseringsbeslut. Istället får kommunen då bedöma alla projekt enskilt på samma vis som om kommunen valt att inte planera för vindkraft i översiktsplanen. Vad innebär detta i praktiken? Vilken tyngd kommer kommunens bedömning att få i prövningen? Det är angeläget att kommunen inte förlorar sin rätt att yttra sig. Dessutom ifrågasätter Kommunledningskontoret om det är en rimlig slutats att det kommer att vara möjligt att inte peka ut områden lämpliga för vindkraftsetableringar i sin översiktsplan. Kommer till exempel staten, genom länsstyrelsen, att ställa krav gällande detta på kommunerna?

Avslutningsvis vill Kommunledningskontoret lyfta att det är en intressant idé med ett kommunalt planeringsstöd. Kommunen delar slutsatsen om att

det är viktigt att administrationen kring stödet inte får bli betungande för den kommunala nivån. Både ett planeringsstöd och möjligheten till ekonomisk kompensation för kommuner eller lokalsamhällen behöver utredas vidare.